



Handläggare: Anette Jansson
Telefon: 08-508 28 820

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2012-03-06 p. 22

Trafikbuller på skolgårdar - Lägesredovisning

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna denna lägesredovisning.
2. Översända lägesredovisningen till trafik- och renhållningsnämnden, Trafikverket, SL och stadsbyggnadsnämnden för kännedom.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden behandlade den 25 oktober 2010 § 21 rapporten ”Trafikbuller på skolgårdar – En kartläggning av ljudnivåer på grund- och förskolegårdar i Stockholms stad” som tagits fram av miljöförvaltningen. Rapporten redovisade att av stadens 1 200 skolor och förskolor befarades 60 stycken ha över 55 dB(A) på hela skolgården och ytterligare 51 stycken ha mer än 55 dB(A) på någon del av gården. Nämnden beslutade att översända rapporten till de berörda verksamhetsutövarna trafik- och renhållningsnämnden, Trafikverket och SL, med uppmaning att genom samråd med miljöförvaltningen utarbeta åtgärdsplaner för de grund- och förskolor som har över 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå på hela skolgården. Miljöförvaltningen uppmanade verksamhetsutövarna att komma in med denna redovisning av åtgärdsplaner senast den 31 december 2011. Redovisningar har inkommit från samtliga verksamhetsutövare.

Miljöförvaltningen konstaterar att trafikkontoret, Trafikverket och SL har startat upp arbetet med att förbättra bullersituationen för stadens skol- och förskolebarn. Det är ett omfattande utrednings- och åtgärdsarbete som ska genomföras, och det kommer ta flera år



innan åtgärder har vidtagits avseende alla skolor som har mer än 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå. Förvaltningen avser att fortlöpande följa och vid behov medverka i detta arbete.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden behandlade den 25 oktober 2010 § 21 rapporten ”Trafikbuller på skolgårdar – En kartläggning av ljudnivåer på grund- och förskolegårdar i Stockholms stad” som tagits fram av miljöförvaltningen. Rapporten redovisade att av stadens 1 200 skolor och förskolor beräknades 60 stycken ha över 55 dB(A) på hela skolgården och ytterligare 51 stycken ha mer än 55 dB(A) på någon del av gården. Nämnden beslutade att översända rapporten till de berörda verksamhetsutövarna trafik- och renhållningsnämnden, Trafikverket och SL, med uppmaning att genom samråd med miljöförvaltningen utarbeta åtgärdsplaner. I rapporten anges att åtgärdsförslag samt tidplan i första hand ska tas fram för grund- och förskolor i rapportens grupp 1 och 2, vilket var de skolgårdar som hade högst bullernivåer. Rapporten översändes till verksamhetsutövarna med uppmaning om att senast den 31 december 2011 redovisa en åtgärdsplan för att minska trafikbuller på skolgårdar. Miljöförvaltningen överlämnade i samband med detta också ett PM med frågor som förvaltningen ansåg bör beaktas vid framtagande av dessa åtgärdsplaner (bilaga 1). Redovisningar har inkommit från samtliga verksamhetsutövare.

Trafikkontoret

Trafikkontoret är ansvarig verksamhetsutövare för bullerstörningar vid 50 skolor och förskolor i grupp 1 och 2. Av trafikkontorets redovisning (bilaga 2) framgår att kontoret ska göra utredningar för dessa, samt identifiera de mest relevanta, genomförbara och kostnadseffektiva åtgärderna för respektive fastighet. Om inga åtgärder är praktiskt genomförbara kommer detta att motiveras. Trafikkontoret har valt att fokusera på förskolorna i grupp 1 (13 stycken) i ett första skede, eftersom små barn är extra känsliga för buller och tillbringar mer tid utomhus än grundskolebarn. För dessa förskolor planeras utredningar under våren 2012 och eventuella åtgärder under hösten 2012 och 2013. Samtliga skolor och förskolor i grupp 1 och 2 beräknas vara utredda och åtgärdade senast under 2016 och en rapport över arbetet planeras till hösten 2016. Arbetet kommer att göras i samarbete med SISAB, som äger många av de fastigheter där förskolorna och skolorna är belägna.

Trafikverket

Trafikverket är ansvarig verksamhetsutövare för bullerstörningar vid 10 skolor och förskolor i grupp 1 och 2. Trafikverket har valt att göra fördjupade bullerutredningar kompletterat med åtgärdsanalyser för något färre och till viss del andra skolor än de som ingår i grupp 1 och 2 (bilaga 3). I ett första steg avser Trafikverket göra fördjupade utredningar och åtgärdsanalyser för de skolor som har över 60 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus,



vilket motsvarar grupp 1. Förskolan Vinterviken och Blommensbergsskolan som miljöförvaltningen redovisat i grupp 1, har enligt Trafikverkets bedömning lägre ljudnivå än 60 dBA och Trafikverket avser därför inte utreda dessa. Trafikverket avser inte heller att utreda Kunskapsskolan i Fruängen eftersom detaljplanen inte medger skolverksamhet i lokalerna. Trafikverket har däremot valt att även ha med gymnasieskolor i sitt åtgärds paket. Trafikverket har också fokuserat på barns miljö i dess helhet och då valt att även kartlägga skolor som är utsatta för höga halter av luftföroreningar. Under våren 2012 planerar Trafikverket utföra åtgärdsanalyser baserade på utförda detaljerade utredningar på de sju utvalda skolorna. Både utredningar och påföljande analyser ska utföras i samarbete med trafikkontoret i Stockholms stad, SL, förvaltare och skolledning. Trafikverket kommer att återkomma med tidplan för åtgärder när utredningen är färdig. Trafikverkets utredningar och åtgärder för skolor omfattar hela Stockholms län. Samtliga skolor och förskolor som har över 60 dB(A) planeras åtgärdas innan Trafikverket går vidare med de skolgårdar som har över 55 dB(A), vilket Trafikverket bedömer är den långsiktiga ambitionen.

Storstockholms lokaltrafik (SL)

SL är ansvarig verksamhetsutövare för bullerstörningar vid 7 skolor och förskolor i grupp 1 och 2. SL har sett över dessa och utrett bullernivåerna närmare för två av förskolorna och motiverar i bilaga 4 varför fördjupade utredningar inte gjorts för de övriga. Färjan, Maria Magdalena och Mariagårdens Montessoriförskola uppges inte utsättas för buller över 55 dB(A) från SLs tunnelbanetrafik. St Essingens Montessoriförskola och Kunskapsskolan i Fruängen har etablerats trots att detaljplanerna inte medger för- eller grundskoleverksamhet och är olämpliga ur bullersynpunkt. SL vill betona att de anser att staden bör förhindra sådan lokalisering. För de två skolgårdar som utretts närmare har bullermätningar gjorts (bilaga 5), vilket resulterat i att Isbjörnens förskola bedöms ha ljudnivåer under 55 dB(A). För Kullsskolan ska SL tillsammans med Trafikverket utreda den totala bullersituationen och i samråd med SISAB utarbeta ett åtgärdsförslag. SL kommer att återkomma till miljöförvaltningen med tidplan för utredningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen har tagit del av trafikkontorets, Trafikverkets och SLs redovisningar och konstaterar att de har startat upp arbetet med att förbättra bullersituationen för stadens skol- och förskolebarn. För verksamhetsutövarna, framförallt trafikkontoret, är det ett omfattande utrednings- och åtgärdsarbete som ska genomföras, och det kommer ta flera år innan åtgärder har vidtagits avseende alla skolor i grupp 1 och 2. Förvaltningen avser att fortlöpande följa och vid behov medverka i detta arbete.



Skolor som etablerats på bullerutsatt plats

Alla verksamhetsutövarna har påtalat problemet att nya skolor och förskolor relativt nyligen har etablerats på platser som är olämpliga ur bullersynpunkt. Trafikverket och SL avser inte att utreda eller åtgärda buller vid dessa skolor eftersom staden gett bygglov trots höga bullernivåer, samt att detaljplanen inte medger skolverksamhet.

Enligt 2 kap. 3§ miljöbalken är det den verksamhetsutövare som orsakar en störning som är skyldig att vidta åtgärder så att störningen inte medför skada eller olägenhet för människors hälsa. I detta fall innebär det att buller på skolgårdar från väg- eller tunnelbanetrafik ska åtgärdas av spår- eller väghållaren, d.v.s. SL, trafikkontoret eller Trafikverket. Enligt miljöbalken gäller detta oavsett om störningskällan (väg/spår) eller störningsobjektet (skolgården) fanns på platsen först. Miljöförvaltningen gör dock bedömningen att det tills vidare inte är rimligt att begära att spår- eller väghållaren ska åtgärda bullret i de fall där staden nyligen beviljat etablering i redan bullerutsatta miljöer.

Förvaltningen kommer för de skolor/förskolor där denna problematik uppstår göra en översiktlig bedömning av om det är möjligt att vidta bullerskyddsåtgärder på skolgården. Om förvaltningen bedömer att detta är möjligt kommer förvaltningen från fall till fall utreda om det går att ställa krav på fastighetsägaren eller den som utövar skolverksamheten. Det måste enligt förvaltningen finnas ett ansvar för den huvudman som i strid med 2 kap. 6 § miljöbalken har valt att etablera skolverksamhet på en plats som är olämplig i miljömässigt hänseende. Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att barnen inte kommer i kläm och att de på något sätt får behövliga åtgärder. Om inga åtgärder är möjliga kommer förvaltningen att överväga om det finns skäl att förbjuda skolverksamhet på platsen. Stöd för detta finns i en dom från miljööverdomstolen (mål nr M 4256-10) där Uppsala kommun förbjöds att bedriva öppen förskola i lokaler där gården utsattes för buller och luftföroreningar. Stöd finns också i en dom från miljödomstolen (mål nr 4740-10) där en förskola i Uppsala förbjöds påbörja verksamheten på grund av att avsaknad av utomhusvistelse riskerade att skada barnens hälsa.

Miljöförvaltningen är medveten om att det finns ett stort behov av nya förskolor och skolor inom vissa stadsdelar och att det är svårt att finna lämpliga platser för dessa verksamheter. Vid lokaliseringen är det många faktorer som måste vägas in, som till exempel avstånd till bostaden. Förvaltningen anser ändå att det är av största vikt att barnens hälsa säkerställs när nya skolor och förskolor planeras. Vid planering av nya bostadsområden och förtätning bör därför platser avsedda för förskolor och skolor prioriteras högre, så att dessa kan få skolgårdar som är lämpliga ur hälsosynpunkt.

Nya förskolor måste anmälas till Miljöförvaltningen enligt Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Miljöförvaltningen yttrar sig också över etablering av skolor och förskolor i detaljplane- och bygglovsremisser. Förvaltningen tar för givet att alla bygglov som gäller ändrad användning av lokal, där detaljplanen inte medger



skola eller förskola ska remitteras till förvaltningen, men det har hittills inte alltid skett. Vid handläggning av anmälan, bygglov och detaljplaner gör förvaltningen en bedömning av om verksamheten och lokaliseringen kan godtas ur hälso- och miljöperspektiv. Förvaltningen ställer idag alltid krav på att det ska finnas tillgång till utevistelse på skolgård alternativt i närbelägen park/natur där 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå klaras. Undantag är om det har funnits verksamhet där sedan tidigare och om de finns med i rapporten "Trafikbuller på skolgårdar" med hänvisning till att förvaltningen följer upp åtgärder gentemot trafikkontoret, Trafikverket och SL. När det gäller bygglov och detaljplaner har Miljöförvaltningen ingen möjlighet att stoppa en etablering på olämplig plats, utan framför synpunkter till Stadsbyggnadsnämnden. Vid anmälan av verksamheten kan förvaltningen däremot förbjuda en etablering.

Miljöförvaltningen deltar också i stadens nätverk "Barn i ögonhöjd", som ska arbeta med viktiga frågor ur barn och ungas perspektiv, och avser att där lyfta frågan om buller på skolgårdar.

Skolgårdar som valts bort

SL avser inte vidta åtgärder för förskolorna Färjan, Maria Magdalena, Isbjörnen, samt Mariagårdens Montessoriförskola med hänvisning till att dessa inte utsätts för ljudnivåer över 55 dB(A) ekvivalent ljudnivå från SLs spårtrafik. Miljöförvaltningen har granskat SLs nya bullerkartor, samt utredningen för Isbjörnen och delar SLs bedömning.

Trafikverket avser inte utreda Förskolan Vinterviken eller Blommensbergsskolan, som enligt Trafikverkets bedömning har lägre ljudnivå än 60 dBA. Miljöförvaltningen har bett Trafikverket att lämna kompletterande uppgifter som stöder denna bedömning.

SL avser inte vidta åtgärder på Stora Essingens Montessoriförskola eller Kunskapsskolan i Fruängen eftersom detaljplanen inte medger skolverksamhet. Trafikverket har samma argument för att inte vidta åtgärder vid Kunskapsskolan i Fruängen. För de två skolorna inkom anmälan om lokal för undervisning /barnomsorg år 2003 respektive 2004. Miljöförvaltningen bedömde i båda fallen att lokalerna uppfyller de krav som kan ställas för aktuell verksamhet enligt miljöbalken, men det framgår inte av handlingarna om bullerfrågan på utevistelse har beaktats i denna bedömning.

Kunskapsskolan är enligt gällande detaljplan belägen på ett område som endast får användas för småindustri. Genom remiss yttrade miljöförvaltningen sig i ett bygglovsärende för fastigheten avseende ändrad användning från industrilokaler till utbildningslokaler. Förvaltningen tillstyrkte under förutsättning att ljudnivån 55 dB (A) klarades på skolgården och att 30 dB (A) inte överskreds inomhus. Stadsbyggnadsnämnden beviljade tillfälligt bygglov till 2008-04-24. Miljöförvaltningen har uppmärksammat stadsbyggnadskontoret på att bygglovet för skolan har gått ut.



Stora Essingens Montessoriförskola är enligt gällande detaljplan belägen på ett område som endast får användas för handel och kontor. Bygglov för tillfällig åtgärd avseende ändrad användning av lokaler till förskoleverksamhet har beviljats av Stadsbyggnadsnämnden, dock endast till 2013-12-01, utan föregående remiss till miljöförvaltningen.

Miljöförvaltningen konstaterar att båda dessa verksamheter har tidsbegränsat bygglov och förvaltningen avser därför inte utreda frågan vidare i detta läge.

Slut

Bilagor

1. PM: Trafikbuller på skolgårdar - fortsatt arbete. Miljöförvaltningen, 2010-11-24
2. Trafikkontorets redovisning 2011-12-13; Buller vid skolor och förskolor – redovisning av planerade åtgärder.
3. Trafikverkets redovisning 2011-12-16; Trafikbuller på skolgårdar – fortsatt arbete
4. AB Storstockholms lokaltrafiks redovisning 2011-02-15: Svar om beslut Trafikbuller på skolgårdar.
5. AB Storstockholms lokaltrafiks redovisning 2011-12-16: Buller på skolgårdar – Svar om åtgärdsplan.